

Koronakommisjonen

Kommisjonen er oppnevnt i statsråd 24. april 2020

Referat

Referat fra Koronakommisjonens intervju med Libe Rieber-Mohn

Intervju av	Libe Rieber-Mohn, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Imdi
Sted	Kommisjonens lokaler, Tollbugt. 12
Tid	13. januar kl. 12-13
Intervjuere	Stener Kvinnsland, Leder av Koronakommisjonen Tone Fløtten
Kommisjonsmedlemmer til stede digitalt	
Ev intervjuobjektets bisittere	
Referent	Siri Halvorsen, sekretariatsleder og Thea Westhagen Edell, sekretariatet

1. Innledning av samtalen

Utvalgsleder presenterte kommisjonens medlemmer og sekretariat som var til stede og som fulgte intervjuet digitalt.

Sekretariatsleder gikk gjennom en del formaliteter knyttet til gjennomføringen av intervjuet, og påpekte at det skrives referat og tas lydopptak fra samtalen. Sekretariatsleder orienterte om at referatet og lydopptaket er interne dokumenter, som kommisjonen i utgangspunktet ikke gir innsyn i. Når arkivet overleveres til Arkivverket, vil offentlighet vurderes av Arkivverket etter offentleglova.

Sekretariatsleder viste til at taushetserklæring er signert og understreket at brudd på taushetsplikt kan medføre sanksjoner. Sekretariatsleder presiserte at Rieber-Mohn er underlagt instruks om å forklare seg/bidra til kommisjonens arbeid, jf. statsministerens instruks om tilgang til opplysninger for Koronakommisjonen. Den som intervjues kan uten hinder av taushetsplikt gi Koronakommisjonen opplysninger som er nødvendige for kommisjonens arbeid, jf. lov om informasjonstilgang m.m. for Koronakommisjonen § 2.

2. Sentrale spørsmål i dette intervjuet

De viktigste temaene i dette intervjuet er: Rolle, krisehåndtering og koordinering.

TEMA: Forberedthet

Kvinnsland: Vi er veldig opptatt av forberedthet. Hadde IMDi noen planer for hvordan innvandringsbefolkningens behov og interesser skulle ivaretas i en krise som koronapandemien?

Rieber-Mohn: I beredskapsplanene våre tidligere hadde vi det, men det kom en endring i 2015 hvor man definerte at IMDi ikke var en samfunnskritisk institusjon. Dermed ble innretningen på beredskapsplanene endret. I beredskapsplanen var ikke innvandringsbefolkningen spesifikt nevnt.

Kvinnsland: Hadde dere for øvrig forberedt dere på noe vis?

Rieber-Mohn: Ja, generelt, men ikke et spesifikt fokus på innvandrerbefolkningen.

Kvinnsland: Når du sier generelt, hva betyr det?

Rieber-Mohn: Det betyr bare generell krisehåndtering ved en krise.

Kvinnsland: Uavhengig av type krise?

Rieber-Mohn: Ja. Det er for så vidt heller ikke så veldig unaturlig ettersom vi er sektorovergripende. Sektoransvaret er ganske klart plassert både hos kommuner og andre statlige virksomheter. IMDi er et fagdirektorat med et overordnet ansvar for å iverksette integreringspolitikken. Vi er ikke først og fremst en førstelinjetjeneste, men et kompetansesenter og fagdirektorat. Med unntak av minoritetsrådgiverordningen. Det er ikke sann at vi har mye direkte kontakt med innvandrerbefolkningen. Det er et viktig poeng.

TEMA: Samhandling og samarbeid

Kvinnsland: Epidemien er en langvarig og tverrsektoriell krise. Det kreves samarbeid og samhandling på tvers. Hvilke erfaringer har du/dere gjort dere positivt og negativt fra IMDi sitt ståsted så langt i denne pandemien?

Rieber-Mohn: Det har for vært en reise med mange læringspunkter. I mars opplevde jeg at vi snudde oss veldig raskt.. Først tenkte vi på hvordan det sto til i kommunene. Det er i kommunene det største integreringsarbeidet skjer, og det er mange tusen nyankomne som går på introduksjonsprogram og får norsk- og samfunnsfagundervisning. Allerede da man stengte ned, var vi ute for å få informasjon av kommune-Norge om situasjonen. I tillegg satt vi ganske raskt i gang med mer forskningsrelatert virksomhet. Blant annet ble det ganske raskt levert en rapport om situasjonen i kommunene. Det var første stoppunktet, fordi vi var bekymret for alle de tusen menneskene. Da ble det ganske raskt klart at kommunene forsøkte så godt de kunne å holde hjulene i gang, men at det var et amputert tilbud som ble gitt særlig på den mer arbeidsrettede delen av introduksjonsprogrammet. De mest sårbare i utgangspunktet, med lave digitale og språklige ferdigheter, var de som kom aller dårligst ut. Det førte til at vi raskt kom i dialog med departementet, og hadde dialog om å få på plass en pakke som innebar at man kunne utvide introduksjonsprogrammet, fordi vi så at det ville være behov for det.

Det neste vi gjorde, som vi også gjorde usedvanlig kjapt – jeg tror vi brukte fire dager på å foreslå for departementet en innretning på tilskuddsordningene våre til frivilligheten. Vi forvalter jo ganske mange millioner kroner i tilskudd til frivilligheten. Vi så jo for det første at de tilskuddsmottakerne ikke ville kunne gjennomføre en del av de aktivitetene de hadde fått støtte til, men vi så også et akuttbehov for å komme ut med mer informasjon til ulike innvandrergupper. Det vi gjorde i første runde var å få på plass et vedtak. Vedtaket innebar at i motsetning til det vanlige, hvor det er søknadsbaserte ordninger, fikk vi en tilskuddsordning hvor vi inviterte seks store nasjonale organisasjoner som vi visste hadde rygggrad og nettverk nok.

Kvinnsland: Hvilke organisasjoner var det?

Rieber-Mohn: Det var Norsk Folkehjelp, Caritas, Norske Kvinners Sanitetsforening, Kirkelig Kulturverksted, Norsk Folkehjelp og Røde Kors. Over helgen fikk de 6,5 millioner kroner fordelt til å drive oppsøkende virksomhet, og med en forutsetning om også å inkludere andre frivillige organisasjoner og samarbeide tett. Vi så tidlig at det var behov for å samordne seg, slik at ikke alle gjorde det samme. Vi hadde tett dialog med de nasjonale organisasjonene, hvor også Guri Melbye, som statsråd, deltok aktivt i møter med de nasjonale organisasjonene.

I april fikk vi på plass en ny tilskuddsordning slik at 140 frivillige organisasjoner fikk støtte. Dette var en del nye frivillige organisasjoner som fikk støtte for å drive oppsøkende arbeid, fordi det ble tidlig klart for oss at den skriftlige informasjonen ikke ville holde. Det var blant annet på bakgrunn av informasjon fra kommunene og de nasjonale organisasjonene. Vi ønsket at nasjonale myndigheter måtte ta ansvar for å gi autoritativ informasjon, slik at de lokale frivillige organisasjonene kunne bruke det og tilpasse det til sine brukergrupper. I dialog med de frivillige organisasjonene ble det tydelig for oss at for at de skulle nå gjennom var det viktig at de både hadde kompetanse om dem de snakket til og med, men også at de hadde tillit hos dem som de snakket til, for å nå gjennom med nødvendig informasjon.

Kvinnsland: Før vi forlater det med samarbeid – de frivillige organisasjonene er stort sett nasjonale organisasjoner. I alle fall de seks du nevnte.

Rieber-Mohn: Ja, de seks i første runde er nasjonale. De andre er lokale.

Kvinnsland: Samtidig ligger et ansvar i kommunen der folk bor. Hvordan ordner dere den samhandlingen mellom det kommunale ansvaret, og det som går fra de nasjonale organisasjonene? Det høres litt komplisert ut.

Rieber-Mohn: Ja, det er komplisert. Det er direktelinje mellom IMDi og de frivillige organisasjonene, og IMDi og kommunene. Vi har utvekslet erfaringene fra kommunene til de frivillige organisasjonene, og fra de frivillige organisasjonene til kommunene. Det er klart at en rekke kommuner, avhengig av størrelse og kapasitet, har mye kontakt og dialog med de frivillige organisasjonene, både lokalt, men delvis også nasjonalt. Det er en rekke organisasjoner, slik som Caritas, som både kan få lokal støtte og nasjonal støtte fordi de har både lokale aktiviteter og nasjonale aktiviteter. Oslo kommune er også veldig gode, og har brukt sine nettverk og de frivillige organisasjonene veldig aktivt.

Kvinnsland: Du nevner departementet, men har det vært annet type samarbeid på tvers? Både på direktorats- og etatsnivå, men også på departementsnivå i prosessen med utgangspunkt i deres oppdrag?

Rieber-Mohn: Ja, det har det vært. Det ble tidlig opprettet en koordineringsgruppe for sårbare barn og unge, hvor jeg deltok fra direktoratets side.

Halvorsen: Var dere med i den første?

Rieber-Mohn: Nei, ikke den første som utdanningsdirektoratet hadde, men den koordineringsgruppen som heter sårbare barn og unge, som ble ledet av Trommald fra Bufdir. Vi så mer på konsekvensene av nedleggelsen for sårbare barn og unge, og som kom med en rekke forslag til tiltak, hvor det viktigste var å gjenåpne barnehager og skoler.

Vi deltok også i en arbeidsgruppe, hvor det fremdeles er pågående arbeid med FHI, Helsedirektoratet, Oslo kommune og IMDi. Denne arbeidsgruppen er veldig helseorientert og handler om å bidra til informasjonsspredning til helsearbeidere og ulike typer helserelaterte

virksomheter. Der har vi samarbeidet om en felles rammeavtale for oversettelser, tolketjenester, kampanjer osv.

Kvinnsland: Det gjelder innvandrerbefolkningen i Oslo kommune først og fremst?

Rieber-Mohn: Ja, men også nasjonalt. Hvorfor Oslo kommune ble med i utgangspunktet er nok fordi det er en stor problemstilling i Oslo, fordi innvandrerbefolkningen utgjør så mange prosent.

Kvinnsland: Kan du si hvor mange av innvandrerne i Norge som bor i Oslo? Og da tenker jeg på førstegenerasjonsinnvandrere.

Rieber-Mohn: Nå skiller man jo ikke lenger mellom første- og andregenerasjonsinnvandrere. Definisjonen av innvandrere i befolkningen er jo da etterkommere av to utenlandskfødte foreldre. Den ligger vel nå på rundt 30 %. I noen bydeler er det stort flertall, mens i andre bydeler er det langt færre. Det ligger rundt 30 %.

Fløtten: Da mener du at 30 % av Oslos befolkning har innvandrerbakgrunn?

Rieber-Mohn: Ja.

Kvinnsland: Jeg tenkte på andelen innvandrerbefolkning i Oslo vs. innvandrere totalt sett.

Rieber-Mohn: Ok, sånn sett ja. Totalt i landet er det 17,2 %. Da er det nesten dobbelt så mange i Oslo.

TEMA: Rolle, krisehåndtering og koordinering

Rieber-Mohn: Når det gjelder det jeg snakket om, så var det den arbeidsgruppen. Utover i april så vi helt klart behovet for å samordne og koordinere informasjonen og situasjonsbeskrivelsen for hvordan det sto til. Da ble denne koordineringsgruppen opprettet den 23. april. IMDi fikk ansvaret for å lede denne koordineringsgruppen. Det står ikke spesifikt i mandatet at det må være en koordineringsgruppe, men vi valgte den formen. Den består av åtte direktorater, inklusiv IMDi. Vi har ikke hatt så mange møter, men vi har arbeidet mellom møtene med rapportering, og dette har blitt fulgt opp videre. Det gjelder blant annet bruk av tolketjenester, som viste at varierte veldig. Det gjaldt også spredning av nødvendig informasjon. Vi hadde en kartlegging av hvorvidt beredskapsplanen inkluderte innvandrerbefolkningen. Det er noe av det som det har blitt rapportert på.

På bakgrunn av dette har det blitt fulgt opp av departementet, og det har blitt sendt ut en veileder til alle statlige relevante direktorater med informasjon om hvordan de bør følge opp. De holder nå på med en ny veileder, som kommer i løpet av uken, for bruk av tolketjenester. Denne skal brukes på statlig og kommunalt nivå. Det er uten tvil ganske varierende hvorvidt man bruker kvalifisert tolk, og det kan potensielt få store konsekvenser. En del bruker ukvalifisert tolk, og det er bedre enn ingen tolk, men det er faktisk viktig at man bruker kvalifisert tolk. Vi er nasjonal tolkemyndighet, og har ansvaret for nasjonalt tolkeregister. Vi lanserte et nytt register nå i våres. Vi har også et ganske stort arbeid på gang for å rekruttere kvalifiserte tolker, og for å formidle til ulike instanser nødvendigheten av å bruke kvalifisert tolk.

Fløtten: Kan du si litt mer om prosessen som ledet frem til at dere fikk dette koordineringsansvaret? Hva gjorde at man bestemte at det skulle være et slik koordineringsansvar, og hvorfor skjedde det ikke tidligere enn 23. april?

Rieber-Mohn: Det må dere nesten spørre departementet om. Det er det vanskelig for meg å svare på. Bakgrunnen fremkommer jo av mandatet. Det var en bekymring for at smittetallet var vesentlig høyere. Og man var vel så mye opptatt av de langsiktige konsekvensene for innvandrerbefolkningen. Derfor sier mandatet også at man skal vurdere mer langsiktige sosioøkonomiske konsekvenser for innvandrerbefolkningen. Det er et arbeid vi er fullt i gang med, etter den første fasen med informasjonsspredning, samordning, utvikling av veiledere, oversettelser osv. Det er et veldig viktig arbeid. Det var det som var beveggrunnen til at departementet satte ned en slik koordineringsgruppe.

Fløtten: Var dere pådrivere selv for at det skulle bli en gruppe, eller at dere skulle få et slikt type koordineringsansvar?

Rieber-Mohn: Ja, det var vel en dialog mellom oss og departementet underveis. Både på innretning av mandat, og på måten vi skulle jobbe på. Det er naturlig fordi vi i utgangspunktet har en viktig rolle som pådriver og samordner på integreringsfeltet.

En refleksjon når det gjelder pådriver- og samordningsrollen, er at den er knyttet til våre virkemidler og er veldig operasjonell. Vi er i tett kontakt med kommuner, de nye fylkeskommunene og med sektormyndighetene ganske bredt. En refleksjon er at vi nok bør utvikle den samordningsrollen også med overordnede. Det pandemien har lært meg er at man må stille spørsmål ved om dersom det kommer en ny type krise, for eksempel forgiftet vann, en terrorhandling, i hvilken grad er norske myndigheter beredt på og har en forståelse for at Norge er mer mangfoldig. Og hvordan når man ut med informasjonen veldig raskt? For det tror jeg er en erkjennelse; man har ikke helt tatt høyde for at Norge ser annerledes ut. Det ikke er sånn som på 50-tallet der alle satt og så på Dagsrevyen, og at du kan nå gjennom NRK. Når det er sagt, så er min analyse – noe jeg også har diskutert med Helsedirektoratet – at Norge, tross alt, i sine beredskapsplaner har kommet langt lenger enn Sverige. Der tror jeg de i langt mindre grad har oppdatert sine beredskaps- og kriseplaner, og tatt høyde for at man er et mangfoldig samfunn hvor man må bruke ulike virkemidler for å sikre likeverdige tjenester og for å nå ut.

Fløtten: Vi kommer litt tilbake til det, men før vi slipper koordineringsrollen: Den nye tilskuddsordningen, den ligger til koordineringsrollen - den som de 140 organisasjonene fikk, forvaltes der?

Rieber-Mohn: Ja.

Fløtten: Når det gjelder de seks store organisasjonene, hvor viktige har de vært i arbeidet? Hvor mye nytte har det vært i det de har gjort under pandemien?

Rieber-Mohn: De var viktige i den første fasen med tanke på å nå ut med informasjon og dialog og oppsøkende arbeid. Jeg ledet ekspertutvalget som kom med 29 forslag til justeringer og nye tiltak for å nå ut i befolkningen. Der definerte vi fire barrierer, hvorav informasjonsbarrierer helt åpenbart er en. Informasjonen må tilpasses og smittevernteamene må ha flerkulturell kompetanse og språklig kompetanse. Vi hadde en rekke slike informasjonstiltak.

Men det er helt klart at det er tre andre barrierer også. Det er økonomiske barrierer, særlig knyttet til arbeidsinnvandrere og andre som ikke har opparbeidet seg trygderettigheter. De kan av økonomiske grunner oppleve stort press om å delta og gå på jobb, selv om man er smittet eller er i karantene. Det er også sosiale barrierer – det er et press innenfor enkelte grupper om å delta i begravelser, bryllup osv. De vet utmerket godt at de ikke bør, men likevel er presset så stort at de deltar. Og det er kulturelle barrierer – det kan være overtro eller at man tror at Gud gjør som Gud vil, og det som skjer det skjer, eller at det ikke er så farlig. De kan tro at muslimer ikke blir rammet. Det dreier seg om behovet for at

myndighetene skal ha stor tillit i alle deler av befolkningen. Redusert tillit får også konsekvenser i en pandemi. Det er ikke noe som er løst gjennom en koordineringsgruppe eller på kort sikt. Det dreier seg om hvorvidt vi lykkes med integreringspolitikken.

Fløtten: Koordineringsansvaret er opplagt et stort ansvar, og mye arbeid. Har det gått på bekostning av den ordinære driften i IMDi, eller har dere en så robust organisasjon at dere kunne sette av folk til å jobbe med dette koordineringsansvaret ved siden av det ordinære dere driver med?

Rieber-Mohn: Det er klart at det har vært tidkrevende. Ikke minst ekspertgruppen, hvor vi fikk 14 dager på oss på å levere en innstilling. Det var absolutt krevende. Samtidig må jeg si at de digitale ferdighetene som har utviklet seg, har sine fordeler. Av de 140 frivillige organisasjonene som fikk støtte, hadde jeg Teams-møte med 120 av dem uten problemer. Vi hadde også kontakt med FHI som kunne formidle situasjonsbildet og utfordringer nå. Det gir også noen effektivitetsmuligheter. Jeg opplever at vi klarte å holde oppe driften, og klarte å snu oss rundt. Det er klart at det har hatt store konsekvenser når grensene ble stengt, og vi skal greie å hente overføringsflyktninger til Norge og fortsette å bosette. Vi har også minoritetsrådgivere ved veldig mange skoler som skal gjøre sin jobbe mot negativ sosial kontroll osv. Så det er jo et puslespill å få det til å gå opp.

TEMA: Covid-19-smitte blant utenlandskfødte

Kvinnslund: Overrepresentasjon av smitte i innvandringsbefolkningen er jo et faktum. Hva tenker du er den viktigste årsaken til det?

Rieber-Mohn: Det er sammensatte årsaker. Det har gått såpass kort tid at man har lite forskning som er ferdigstilt. Det er mye forskning som pågår rundt omkring i verden, men resultatene av den forskningen foreligger i svært liten grad til nå. Det blir å basere seg på den kunnskapen og praksisen som finnes.

FHI og Helsedirektoratet har foreløpig ikke noe grunnlag for å si noe helt klart om sammenhenger. Man har korrigert smittetallene for yrke, kjønn, hvorvidt man bor i en stor eller liten kommune, og ingen av de forholdene gir noe vesentlig utslag. Det er mange som mener at fattigdomsproblematikk, trangboddhet osv., vil spille en rolle. Men det har man ikke nok kunnskap om til å si noe i dag. Det blir rett og slett at man tror det er noen sammenhenger, uten at man vet.

Man ser at det er veldig store forskjeller mellom ulike grupper. Somaliere, pakistanere, irakere, afghanere er blant de største gruppene. Så kommer også personer fra Polen. Der er det heller ikke noen klare sammenhenger. Somaliere er en ganske ny innvandringsgruppe, mens pakistanere er en veletablert gruppe. Og det jeg har stilt spørsmål ved er at FHI av en eller annen grunn bruker en annen begrepsbruk om innvandringsbefolkningen. Innvandringsbefolkningen anses bare som de som er utenlandskfødte. Derfor har man heller ikke statistikk for etterkommerne. De håper å få den statistikken på plass, men det har de foreløpig ikke fått. FHI har en antakelse om at smittetallene ville være høyere dersom man inkluderte etterkommere.

Halvorsen: Er det slik at SSB bruker en annen definisjon enn FHI, eller har de samme definisjon, men datagrunnlaget som FHI får fra MSIS og annet har ikke de samme kategoriene?

Rieber-Mohn: Det er SSB som er de autoritative her, og som definerer hvem innvandringsbefolkningen inkluderer. Hvorfor FHI bruker en annen definisjon må man nesten spørre dem om. Det gjør at man bare får et delvis bilde av totalsituasjonen. Smittetallene ville

sannsynligvis vært høyere for innvandrerbefolkningen dersom man hadde inkludert etterkommerne.

Kvinnslund: Hvis vi ser på den problematikken vi har dvelt ved nå, på fasene: tenker du at myndighetene burde tenkt at det var en risikoproblematikk? I en vanlig smitteverden er jo trangboddhet og økonomisk status osv. velkjente parametere for utsatthet. Burde myndighetene i større grad, og på et tidligere tidspunkt, ha tenkt på det og gjort noe med det? Da tenker jeg veldig tidlig på våren.

Rieber-Mohn: Jeg opplevde at myndighetene gjorde nettopp det, ved at de snudde seg rundt og var bekymret for smittetallene. I mars tok det noe tid før bildet ble klart. Man visste ikke så mye 12. mars, om hvordan smittetallene kom til å se ut. Det var vel 2-3 uker etter 12. mars at det ble klart at smittetallet blant somaliere var veldig høyt. Man var ikke klar over det fra dag 1, og fra man var klar over det opplever jeg at man tok en rekke grep. Det gjelder både lokalt, da særlig i Oslo kommune, men også nasjonalt. Man fikk ned smittetallene blant somaliere. De har nå gått opp igjen i høst.

Kvinnslund: Ja, og det er andre delen av spørsmålet mitt. Når man hadde den kunnskapen, hvilke forebyggende tiltak har man hatt? Den andre bølgen har jo vært varslet, og den kom veldig på i de siste månedene av året. Hva kunne man ha lært av våren for å klare dette bedre i høst, fordi det er fortsatt en betydelig overrepresentasjon?

Rieber-Mohn: Da tar man i så fall som utgangspunkt at det ville hatt vesentlig betydning om man hadde gjort noe mer eller annet. Det er ikke nødvendigvis riktig. Man har iverksatt veldig mange tiltak overfor norsk-somaliere. Man har hatt oppsøkende virksomhet, hatt ambassadører fra egne miljøer, det er bevilget tilskudd til norsk-somaliske organisasjoner for å drive oppsøkende virksomhet, både FHI og statlige myndigheter har vært på somalisk radio, man har brukt bydelsmødre. Man har hatt en ganske massiv innsats på forebyggingssiden, men også på å gjøre testing mer tilgjengelig og mer mobilt, man har gitt mulighet til å ta testing hjemme, karantenehotell. Jeg opplever at man har hatt en aktiv innsats for å få ned smittetallene. Det er også noen sammenhenger man ikke vet så mye om. Det er overrepresentasjon også blant innlagte som har innvandrerbakgrunn, og blant de som har dødd av korona, selv om de tallene foreløpig er ganske små. Hadde man hatt noen flere typer virkemidler som ikke hadde vært benyttet, er jeg helt overbevist om at vi hadde gjort det. Vi hadde tatt det i bruk. Det har ikke stått på velvilje eller ressurser.

Kvinnslund: Det er interessant det du sier om at dersom man hadde hatt den riktige definisjonen av innvandrergrupperingen hadde det sett enda verre ut. Da vil man få med annengenerasjon og unge. Og det fanger man ikke opp på den måten det gjøres i dag. Det er sånn jeg forstår deg?

Rieber-Mohn: Ja.

TEMA: Kommunikasjon og informasjon til språklige minoriteter

Fløtten: La oss gå tilbake til det du har sagt om kommunikasjon. Vi har pratet om kulturforståelser, og mange ting som kan gjøre at det er mer smitte. Har vi noe kunnskapsgrunnlag for å si hva kommunikasjon i seg selv betyr. Kan det være at man ikke har skjönt dette, og ikke fått informasjon tidlig nok om smitterisiko og smittefare, smittevernstiltak osv.? Vet vi noe om det?

Rieber-Mohn: Ja, det vet vi en del om. Hvis man leser ekspertutvalgets rapport, så sier vi ganske mye om behovet for å målrette og tilpasse informasjonen og kommunikasjonen. Det går på alt fra å tenke på at man bør oversette pressekonferanser. Det må gjøres automatisk. Det går også på å oversette nye anbefalinger og råd. For eksempel når man har maks antall

personer, og de må sitte på fastspente seter. Hvordan skal man forstå det i en moské? Det er ikke en stol der. Det er klart at man må ta høyde for at folk lever forskjellig og er forskjellige også i anbefalinger og ved oversettelsen av anbefalingene.

Det er også helt åpenbart at det kunne vært mye mer klarspråk. Det er så komplisert at jeg også synes det er vanskelig å forstå noen av de anbefalingene. Man har jo måttet ha nye pressekonferanser for å oppklare sine egne anbefalinger. Hvis man i tillegg har dårlige norskkunnskaper, er det enda vanskeligere. Man må også ta høyde for at det er mange som ikke har digitale ferdigheter, og som ikke får informasjon gjennom PC-en. Det er de færreste som leter opp hjemmesider og nettsider, og leser risikorapporter fra FHI.

Fløtten: Hvordan har dere jobbet konkret for å kartlegge hva minoriteter har problemer med å forstå, og hvilke minoriteter som har mest problemer med å forstå dette? Har dere hatt noe arbeid for å kartlegge det i løpet av pandemien?

Rieber-Mohn: Det er naturlig å tenke seg at der smittetallene er høyest, er de som også har de største utfordringene med å forstå og å etterleve. Jeg vil ta med etterleve også, og ikke bare det å forstå. Det er mange innvandrergupper hvor smittetallene er lavere enn i befolkningen i gjennomsnitt. Det er stor spredning. Man må ta høyde for at det er forskjell på om man er en flyktning fra Irak eller en inder som jobber i IT-bransjen. Man må bruke ulike kanaler, og ulike måter for å nå fram.

Fløtten: Hva må til for å sikre språk og kulturbasert informasjon til ulike språklige minoriteter?

Rieber-Mohn: Det er der vi har ment at frivillige organisasjoner spiller en økende rolle. Ikke som primærkilde, men som supplerende til den offentlige informasjonen som gis. At de gis muligheten til å formidle det på en enklere og mer tilpasset måte, til personer og grupper som de har et gjensidig tillitsforhold til.

Kvinnslund: Vi hadde et innspillmøte fra ambassadørene. Det var interessant, og man vektla i stor grad at dersom man ikke får vist at man er i en tillitsrelasjon, så har man en ganske betydelig barriere.

Fløtten: Du kommenterte at det er et fåtall som går inn på nettsider og sjekker. Dere har en god del på deres nettsider tilrettelagt på ulike språk. Dere har også linker til veldig mange andre nettsider, slik at man må klikke seg videre og videre for å komme inn til informasjonen. Hvordan vurderer dere det? Hvis folk i utgangspunktet har barriere mot å skru på mobilen eller paden sin for å komme inn på nettsider, og så må de videre og videre for å finne informasjonen. Har dere vurdert om dere kan gjøre det på en annen måte?

Rieber-Mohn: Nettsidene er delvis basert på at de skal være tilgjengelig for kommunene, programrådgivere og andre som jobber. Ikke først og fremst brede lag av befolkningen. Da bruker vi andre kanaler, blant annet sosiale kanaler; Facebook osv. Vi har lagt vekt på å være bindeledd mellom Norge og de frivillige organisasjonene for å nå bredere ut.

Fløtten: Det finnes oversatt informasjon på FHI og på Helsenorge, og mange forskjellige sider. Og det er mange språk. Vet dere om det brukes av befolkningen?

Rieber-Mohn: I varierende grad. Et av forslagene våre fra ekspertutvalget var å samle alt på én side, og at den skulle være lettere tilgjengelig, og slik at folk skulle slippe å klikke seg videre mange ganger for å finne den riktige informasjonen.

Fløtten: Dere har jo også en samleside, men den er bare på norsk og engelsk. Den er heller ikke lett å bruke som en inngangsport. Dere har ikke vurdert å gjøre den tilgjengelig på flere språk?

Rieber-Mohn: Vi har valgt å linke våre nettsider til Helsedirektoratet og FHI sine sider, som inneholder oversettelser til mange språk. Andre deler av våre nettsider har primært kommuner og andre som brukere. De bruker våre sider veldig hyppig.

3. Læringspunkter

Kvinnsland: I retrospekt; hva tenker du at du skal gjøre annerledes fremover?

Rieber-Mohn: Som jeg nevnte når det gjelder beredskap og kriseplaner, mener jeg at jeg vil jobbe for at IMDi har et mer pådriver- og samordningsansvar for å sikre at beredskapsplanene involverer innvandringsbefolkningen. Det mener jeg er et viktig læringspunkt.

Kvinnsland: Da tenker du generelt i statsadministrasjonen?

Rieber-Mohn: Da tenker jeg generelt i statsadministrasjonen. Vi har også begynt dette arbeidet når det gjelder beredskapsplaner. Det er en viktig oppgave. Andre læringspunkter er å selv ha klarere planer, og å være i stand til å trykke på knappen. Med ressurspersoner, nettverk, de frivillige organisasjonene, og være mer forberedt selv. Også tenker jeg at vi har lært en del om samarbeid og samordning, som jeg tror kommer til nytte i videre.

Kvinnsland: Tenker du da på etatsnivå spesielt?

Rieber-Mohn: Ja, da tenker jeg på etatsnivå. Det er jo alltid krevende å få til det tverrfaglige samarbeidet på tvers av sektorene, når sektoransvaret ligger plassert spredt utover. Jeg synes arbeidet har vist at vi har greid å samarbeide godt.

Kvinnsland: Når det gjelder DSB og statsforvalternes rolle: hva tenker du f.eks. statsforvalternes rolle i undervisningssektoren, også vis-av-vis innvandringsbefolkningen og dine behov fra IMDi sitt ståsted? Er det noe man kan videreutvikle, eller er statsforvalterne veldig bevisst på dette?

Rieber-Mohn: Vi har, i motsetning til utdanningsdirektoratet, ikke en direkte link opp mot fylkesmennene. Utdanningsdirektoratet har hatt veldig stor nytte av det i det arbeidet de har gjort. Vi har ikke samme link opp til fylkesmennene. Der har det vært lite kontakt i denne fasen.

Kvinnsland: Og med DSB da?

Rieber-Mohn: Heller ikke så mye kontakt med dem.

Kvinnsland: Hvis vi ser på din egen rolle og det dere har gjort, og tenker på dine oppgaver og ditt mandat, er det et ønske om at andre skal tilpasse seg noe for at du skal kunne arbeide bedre? Det er mange andre områder som har en side til integrering. Er det noen av dem som skulle gjort noe annerledes slik at IMDi sine oppgaver ble forenklet?

Rieber-Mohn: Det er klart at jo mer andre sektormyndigheter tar høyde for en mangfoldig befolkning og likeverdige tjenester, jo lettere blir jobben vår.

Kvinnsland: Det er noe med mandatets karakter, hvor det er en tilretteleggerfunksjon mer enn en utøverfunksjon.

Rieber-Mohn: Ja.

4. Avsluttende spørsmål

Kvinnsland: Er det noe sentralt vi har glemt å spørre deg om?

Rieber-Mohn: Nei, jeg tror ikke det.

Kvinnsland: Har vi vært relevante?

Rieber-Mohn: Ja, absolutt.